

SUDFRANCIA STELO

N° 196 - 1a kvaronjaro 2011 - 1er trimestre 2011

Bulteno eldonita de la
Esperanto-Federacio de
Langvedoko-Rusiljono

Interasocia renkontiĝo de
Esperanto ĉe mediteraneo

22 - 26 aprilo 2011

IREM 2011

Baldaŭ Pasken 2011 kaj do okazos Interasocia Renkontiĝo de Esperanto ĉe Mediteraneo (IREM 2011). Loka Komitato (LOKO) preparas la alvenon de pluraj centoj de samideanoj, (pli ol 340). <http://esperanto.sete2011.free.fr/>
Ĉu trapasi ekzamenojn interesas vin ? Diru tion al la akceptejo kiam vi alvenos !

Du 18 au 30 avril, à Sète, **exposition sur l'espéranto** à la Médiathèque F. Mitterrand. Le 20 avril, **atelier découverte de l'espéranto** à l'intention des jeunes, à la Médiathèque F. Mitterrand à 10.30, à la Médiathèque A. Malraux à 14.30.

La unua numero de nia bulteno aperis en januaro 1961. Ekde 50 jaroj, ĝi estas ligilo de la asocia vivo de nia federacio. Vidu ene la represon de la unua numero de "Sudfranca Stelo".

Terurega tertremo en Japanio. Hori Jasuo, kiu vizitis nin (vidu SFS 192 p8) rakontas...

Ne forgesu : nia federacia kunveno okazos la 21an de majo en

Beziero (MVA- maison des associations) ekde la 10a !

Kaj ankaŭ pensu pagi vian kotizon (8€ por la bulteno kaj 2€ por la federacia kotizo)

Bonvolu sendi viajn informojn, fotojn artikolojn, kaj novaĵojn al Christian MOURE 15, rue du Verdier 34120 TOURBES xianmoure@orange.fr

Le Lazaret

Le LAZARET - La Corniche - 34200 SETE
 Tél: 04 67 53 22 47 - Fax: 04 67 53 36 13
 www.lazaret-sete.com

Rue du pasteur
 Lucien Benoit

Entrée

Rue de Neuburg

30

Accès à la plage

Bibliothèque
 espace silence
 point de
 rassemblement

- Parking 2
- L'Alouette 3
- La Macreuse 4
- Chalet 5
- buanderie lingerie 7
- Les Flamants 8
- Les Goélands 10
- Le Cormoran 12
- S. Méditerranée 13
- Terrain de sports 14
- Avocette Café 15
- Accueil 16
- Le Pétrél 17
- Barbecue 18
- Pinède 19
- Sterne/Oratoire 20
- Le Gabian 21
- Les Mouettes 22
- L'Albatros 23
- Boulevard 24
- Voilerie 25
- Tadorne 26
- Aigrettes 29
- Accès plage/Tunnel 30
- Aiglodines I 31
- Aiglodines II 32

LISTO DE SALONOJ (Vidu planon de la feriejo Le Lazaret):

M : **MEDITERANEO** (MEDITERRANEE, 13)

SA: **Suzanne AUTHIER** (salono TADORNE por kafejo, 26)

L : **Léo LENTAIGNE** (AIGRETTES, 29)

GS: **Georges SALAN** (saloneto apud salono MEDITERANEO, por akceptejo)

D : **Armand DIEZ** (AIGLADINES 1, 31 en la 1-a etaĝo)

Y : **Yvette VIERNE** (LE CHALET, 5 libro- kaj disko-servoj)

C : **André CAPUS** (AIGLADINES 2, 32 en la 1-a etaĝo)

EKSKURSOJ :

-E 0: **HAVENPRODUKTA AŬKCIO** EN APARTA HAVENĈAMBRO (VO ekde la 15-a h ĝis la 16-a h kaj ekde la 16h15 ĝis la 17h30)

-E 1: **PERŜIPA PROMENADO SUR LAGO THAU** (SO 14-a h ---> 16-a h, DO 10-a h ---> 12-a h kaj 14-a h ---> 16-a h)

-E 2: **MONTO SAINT-CLAIR** kaj **PARKO** de la **PIERRES BLANCHES** (DO 10-a h ---> 12-a h kaj 14-a h ---> 16-a h, LO 10-a h ---> 12-a h)

-E 3: **AGDE, SABLOEBENAĴO** inter **THAU-a LAGO** kaj **MEDITERANEA MARO** (LO 14-a h ---> 16-a h)

-TTE 2 : **De MONTO SAINT-CLAIR al LES SAINTES-MARIES** de la **MER**, TRAPASANTE **AIGUES-MORTES-ON** [MARDO; kosto: 50 €]

-TTE 3 : **PERŜIPA PROMENADO** sur **INTERMARA KANALO** kun **SURŜIPA TAGMANĜO** [MARDO; kosto: 55 €]

-TTE 4 : **CEVENA VAPORVAGONARO**, **BAMBUEJO** kaj **MUZEO** de **CEVENAJ VALOJ** [MERKREDO; kosto: 55€]

SPEKTAKLOJ :

-VO en M ekde la 21-a h ĝis la 23-a h: **FAMo**

-SO 14-a h ---> 16-a h, **EKSTERE** se la vetero tion permesas (se ne, en salono M), **Dancateliero** kun **KAPRIOL'**.

-SO en urbocentra kinejo **COMOEDIA**, je la 21-a h, **FILMO** pri **ESPERANTO**, kaj poste, je la 22-a h en urbocentra salono "**GEORGES BRASSENS**", **Jacques YVART** kantas kantojn de Georges Brassens.

-DO en "Georges Brassens" ekde la 21-a h, **KONCERTO** kaj **BALO** kun **KAJ TIEL PLU** kaj post 20-minuta paŭzo, kun **KAPRIOL'**.

-LO en M ekde la 21-a h, Okcitana kantisto **PATRIC**, **TEATRO** kun la **TTT** kaj post 20-minuta paŭzo, **JoMo** kaj **SOLNIŜKA**

PRELEGOJ :

Chemins de fer ; Signalisation ferroviaire : Conférence de Michel Lafosse

Dimanche 24 Avril, 9 h salle Léo Lentaigne

La vocation du chemin de fer consiste essentiellement à transporter en grande quantité des marchandises ou des voyageurs sur des distances courtes, moyennes et longues. Par exemple: le métro, le funiculaire, les trains à grande vitesse (TGV, ICE) entre villes éloignées, le transport de conteneurs.

Malheureusement, à l'échelle internationale, il y a de nombreuses difficultés qui rappellent le babélisme de la diversité des langues. En termes concrets il s'agit de la largeur des voies, de l'électrification des réseaux ferroviaires, et des divers systèmes de signalisation, etc.

Chemins de fer ; Evolution de la SNCF : Conférence de André Mirc

Le diaporama durera environ 20 minutes. Des trains de plus en plus rapides, jusqu'à quand et jusqu'à combien ?

Aide aux migrants en France avec l'espéranto : animé par Guy Martin

Samedi 23 Avril, 9h salle Mediteraneo

Table ronde sur les sans-papiers en France et les autre pays européens. Espéranto, une langue solidaire ? Comment pouvons-nous l'utiliser pour aider les réfugiés dans leurs demandes de papiers officiels, de rencontres avec les autres migrants ? Est-ce que l'espéranto peut les aider dans l'apprentissage de la langue de leur pays d'accueil ? Après un petit historique de la migration, Guy Martin proposera un débat sur ces questions.

Solidarité avec la Bosnie par l'espéranto : conférence de Senad Čolić

Lundi 25 avril 18h salle Armand Diez

Alors que la guerre faisait de nombreuses victimes en Bosnie l' Organisation Humanitaire Internationale Espero avec une antenne en Bosnie et une en Catalogne a travaillé pour porter secours à des centaines de victimes. Sa langue de travail est l'espéranto.

L'espéranto en politique : Débat animé par Didier Janot

Samedi 23 avril, 9h, salle Armand Diez.

Comment promouvoir l'espéranto par l'action politique ?

Que faire pour les élections européennes de 2014 ?

EDE: Europe - Démocratie - Espéranto est une organisation politique qui présente des candidats aux élections dans plusieurs pays européens. Son programme met l'accent sur le rôle de l'espéranto pour améliorer la démocratie dans l'Union Européenne.

Que sont les examens Cercl (KER la esperanta siglo)?

Présentation de Katalin Kováts *samedi 23 avril, 16h salle Armand Diez*

Après plusieurs années de coopération, dans laquelle edukado.net a joué un rôle de premier plan, UEA a lancé un nouveau système international d'examens d'espéranto, qui se conforme aux exigences du Conseil de l'Europe et définit des normes de compétences linguistiques.

Le fait que le nouvel examen a été élaboré sur la base de normes européennes, signifie que le diplôme délivré est reconnu officiellement et considéré de la même façon que les autres diplômes sanctionnant des compétences linguistiques reconnus par l'ALTE.

L'espéranto est-il facile ? Conférence de Pierre Bouvier

Dimanche 24 avril 9h salle André Capus

On proclame avec satisfaction: la grammaire de l'espéranto n'a que 16 règles ! Cependant assez vite les apprenants entendent d'autres commentaires et font connaissance avec la Plena Gramatiko qui contient plus de 400 règles.

Pourquoi y a-t-il aussi peu d'espérantistes dans le monde, pourquoi un grand nombre d'entre eux restent-ils d'éternels débutants et rarement de bons locuteurs? Est-ce dû au fait que l'espéranto prétendument facile ne l'est pas tant que ça, ou qu'on le présente et qu'on l'enseigne avec maladresse, rendant son apprentissage plus difficile?

Comment comprendre la 11-ème règle du Fundamento: grâce au Unua Libro? Pourquoi est-elle absolument fondamentale? Comment l'utiliser pour enseigner l'espéranto? L'espéranto mérite-t-il l'appellation de langue facile, même de "bonne langue" (selon le titre du livre de Claude Piron).

Pierre Bouvier a enseigné les mathématiques et la physique, et maintenant l'espéranto, selon une méthode personnelle élaborée à partir du Unua Libro, du Fundamento et de(s) roman(s) de C. Piron. Il est l'auteur d'une brochure : "Ĉu Esperanto estas Fundamente facila ?" (L'espéranto est-il une langue Fondamentalement facile?), où il explique la structure isolante de l'espéranto, dont a beaucoup parlé C. Piron. Il a aussi traduit du français à l'espéranto le petit livre "Premiers pas vers la sagesse" (= Unuaj paŝoj al saĝo), de Arnaud Desjardins.

Jeu littéraire Table ronde: jeu littéraire animé par Abel Montagut

Lundi 25 avril, 10h salle André Capus

Jules Verne et l'espéranto son dernier roman : Conférence de Abel Montagut

Lundi 25 avril 17h salle Léo Lentaigne

Abel Montagut a étudié les deux versions du dernier roman de Jules Verne: le manuscrit inachevé que l'auteur lui-même a laissé et celle que son fils a finie en

en éliminant le rôle central que devait y jouer l'espéranto. Abel fait des conjectures sur le roman tel qu'il aurait pu être si Jules Verne l'avait achevé lui-même.

Abel Montagut est un poète espérantiste et professeur de langue et littérature catalanes. Il a été couronné par deux fois à des concours littéraires pour ses récits. Il apprit l'espéranto à l'âge de 14 ans et entama sa carrière littéraire en 1980 par la traduction inédite d'auteurs classiques catalans (Ramon Llull, Ausias March, Jacint Verdaguer, Salvador Espriu, etc.). Une de ses traductions des Chants d'amour de Ausias March a été primé aux Jeux Floraux en 1983. En 1982 il entreprit l'écriture de Poemo de Utnoa, qu'il conçoit comme une compilation et une synthèse de traditions de divers peuples que l'on rencontre dans des chefs-d'œuvres comme Gilgamesh, Ramayana, la Bible, l'Illiade, l'Odyssée, l'Enéide, etc.

L'humour chez Lorjak et Beaucaire : conférence de Jacques le Puil

Dimanche 24 avril, 18h la salle Léo Lentaigue.

L'humour chez Beaucaire, auteur français de quelques livres en espéranto, y compris de récits d'aventures sexuelles amusantes à Berval et chez Lorjak: Les romans et les recueils de nouvelles qu'il a publiés font de lui le digne héritier de l'humour et des jeux de mots de Schwartz, un créateur d'intrigues excitantes au style personnel et un amoureux de Paris.

Jacques le Puil est un artiste français, rédacteur en chef de "La Kancerkliniko", chansonnier, animateur du cabaret "La ruza kruĉo", rédacteur en chef du Dictionnaire Français-Espéranto "GDFE". Avec sa compagne Armela Lequint, il a effectué des traductions de plusieurs grandes oeuvres littéraires comme Voyage au bout de la nuit de Louis-Ferdinand Céline (2005) ("Vojaĝo Ĝis Noktofino").

Histoire du Languedoc : conférence de Arno Lagrange

Lundi 25 avril 9h salle Léo Lentaigue

Le Languedoc est caractérisé par sa situation au carrefour de grandes voies de communication. C'est pourquoi la région a vu s'installer des peuples divers et a appartenu à diverses entités politiques. Ses traits caractéristiques tendent à se fondre dans le cadre français et européen. Que signifie actuellement l'identité languedocienne ?

La vie Sétoise : présentation de Alain Carmelio

Lundi 25 avril 17h salle Armand Diez

Alain Carmelio, président du Cercle Occitan Sétois présentera la vie de tous les jours à Sète avec des diapos des types sétois du début du 20ème siècle, évoquera

l'armanac cetòri et l'école félibréenne sétoise 1893-1913, vous chantera des chansons sétoises...etc.

L'Occitan, une langue honteuse ? Conférence de Farri

Lundi 25 avril 11h salle Mediteraneo

Au cours de cette conférence Farri présentera quelques anecdotes qui illustrent la situation sociale de l'occitan.

Forum : la langue Occitane *Lundi 13.5h salle Mediteraneo*

Farri lancera le débat avec la question "L'occitan est-il une langue honteuse?". JoMo, Patric, Abel Montagut, Alain Camélio (IEO) échangeront tour à tour des points de vue sur cette langue parlée dans la moitié sud de la France et qui se trouve actuellement en danger de possible disparation prochaine.

E@I: Education sur Internet : conférence de Marek Blahul

dimanche 24 avril 9h salle Armand Diez

E@I: Éducation sur Internet, est une organisation qui agit pour faire progresser l'utilisation de l'espéranto pour l'éducation sur Internet depuis dix ans.

Atelier Wikipedio animé par Marek Blahul

Tourisme solidaire en Amérique centrale : culture et calendrier Maya

conférence de Philippe Chavignon *Samedi 23 avril 9h salle Léo Lentaigne*

Tourisme solidaire au Guatemala.

Connaissez-vous le Népal ? conférence de Narendra Raj Bhattarai

dimanche 24 avril 18h salle Armand Diez

Narendra Raj Bhattarai, vice-président de l'Association Népalaise d'Espéranto (NEspA), présentera son pays.

Théâtre d'images : présentation de Sanpei Keiko

samedi 23 avril 16h salle Léo Lentaigne.

La japonaise Sanpei Keiko présentera un théâtre d'images dessinées sur carton.

“La Mer de Kariyushi” : Cela présente une belle mer. “Kariyushi” est un mot de Okinawa, où se tiendra, l'année prochaine, le Congrès International des Jeunes Espérantistes (IJK). “Kariyushi” signifie “félicité” ou “harmonie avec la nature”. 6 minutes.

“Rose de Suvadja” A la frontière deux soldats se surveillent mutuellement, cependant peu à peu ... Espérons que le public voudra bien accompagner en se faisant un chœur aimable. 12 minutes.

Cuba au 21ème siècle : rêves et réalité: Conférence de Maritza Gutiérrez González *Lundi 25 avril 16h salle Léo Lentaigne.*

Maritza Gutiérrez González (née en 1960) est une espérantiste cubaine. Elle a été membre du Conseil d'Administration de l'UEA responsable de l'action au niveau national de 2004 à 2007 et de nouveau depuis 2010. Elle a commencé à étudier l'espéranto en 1979 et l'enseigne dès 1981. Elle est en charge des émissions en Espéranto sur Radio Havane.

Spectacles

IREM propose un programme culturel riche avec plusieurs concerts d'ambiance ou incitant à danser. Au programme se présenteront : Jacques Yvart, JoMo et Solnička, Kaj Tiel Plu, Kapriol', Patric, Troupe de Théâtre de Toulouse. Dominique Gautier présentera son Documentaire " Espéranto" en première.

Samedi 22 salle Méditerranée **FaMo** chante en s'accompagnant de son accordéon. Son répertoire inclut des chansons originale qu'il a composées lui-même. FaMo mettra l'ambiance pour la soirée de prise de connaissance.

Samedi 23 salle Georges Brassens **Dominique Gautier** présentera en première un documentaire sur le mouvement espérantiste produit par la Section Edition Coopérative de SAT (SAT-EFK) qui ne vise pas à produire un film promotionnel ou de propagande. Le film donne le point de vue du réalisateur sur notre mouvement qu'il découvre au cours du tournage.

Jacques Yvart Avec le soutien de la Ville de Sète, Jacques Yvart va nous proposer à la Salle " Brassens" un concert exceptionnel pour les quatre-vingt-dix ans de la naissance du Sètois Georges Brassens.

Dimanche 24 salle Georges Brassens **Kaj Tiel Plu**, formation catalane présentera un répertoire original de mélodies catalanes et occitanes avec des textes en Espéranto. Cette soirée de musique régionale s'ouvrira avec un groupe occitan local. **Kapriol'** ensemble frison, issu du groupe " Kajto", propose une soirée musicale et dansante. Le public pourra s'entraîner aux danses traditionnelles au cours de séances animées par les musiciens du groupe au cours des jours précédents.

Lundi 25 salle Méditerranée Après le succès des spectacles " Duonhora Pluvego" et " Grandioza Kongreso" **la Troupe de Théâtre de Toulouse** présentera un nouveau spectacle original.

Patric offre un florilège de chants occitans, des Troubadours à nos jours, sans oublier ses grand succès qui ont fait de lui l'incontournable grand artiste du pays d'Oc. Un voyage autour du monde avec des chansons célèbres traduites et interprétées en langue d'Oc, et pour certaines en espéranto. Des histoires

simples qui interpellent le spectateur d'où qu'il soit. Autour des personnages de ses chansons, l'Occitanie devient territoire universel. Patrice tisse les passerelles entre tradition et modernité. Magicien de la mélodie, poète de l'imaginaire, ce spectacle est un émerveillement !

JoMo qui s'est rendu célèbre en chantant en 22 langues différentes, présentera un spectacle d'ambiance slave avec les musiciens du groupe " La Liberecanoj" et l'ensemble de danse slave Solnička.

De "Sudfranca Stelo" al "Sudfrancia Stelo"

Pli frue nia federacia bulteno estis "Sudfranca Stelo". Eksterlandaj geesperantistoj (Ĉu Germanoj ?) iam aĉetis malnovajn domojn en preskaŭ forlasita vilaĝo Caùduro (34) inter St Chinian kaj St Pons, kun la intenco starigi tie centron por naturamantoj kaj esperantistoj.

Okaze de renkontiĝo tie, ili rimarkigis al ni, ke la titolo "Sudfranca Stelo" estas iom stranga . Se la nacia bulteno estas "Franca Esperantisto", ili pledis, estas normale, ĉar temas pri nacieco. Sed stelo brilas super lando (Francio aŭ suda Francio), pro tio "Sudfrancia Stelo" estus pli taŭge. Federacianoj konsentis pri la modifo de la titolo. La projekto de verda centro ne sukcesis, ĉar ekzistis jam aliaj centroj aŭ feriejoj, plie Caùduro ne estas proksime de la marbordo kaj ankaŭ ekestis problemoj inter la membroj de la asocio . "Sudfrancia Stelo" daŭre aperis/aperas kun la sama titolo. JH

Post mallonga malsano, Charles GERARD-VOINCON el Perpignan forpasis hodiaŭ 13 mars 2011 je la 6a matene en la hospitalo de la urbo. Li estis 62 jaraĝa. Ĉiuj rememoras lin ĉar dumlonga tempo, li estis sekretario de nia federacio kaj dum la lastaj jardekoj li ĉiam akompanis René LLECH-WALTER forpasinta en 2007. Li partoprenis al la lasta kunveno de nia federacio en Sete. Samideane J-François Passarella

DVD pri la 94-a UKE en Bjalistoko (25 julio – 1 aŭgusto 2009)"Vojaĝi karavane per la Verda Buso estis agrabla sperto. Tio permesis al mi rilati kun personoj kiujn mi tutcerte ne alparolus dum la kongreso ne konante ilin. Mi denove renkontis kelkajn el ili okaze de aliaj Esperanto aranĝoj kaj estis ĉiam plezuro elvoki niajn komunajn travivaĵojn. Jam de pluraj jaroj mi montras miajn videofilmojn pri Esperanto renkontiĝoj. Mi rimarkis ke tio vekas interesiĝon ne nur por la partoprenantoj sed ankaŭ por alia publiko eĉ ne esperantista. Laŭ la cirkonstancoj ili plaĉas kiel rememoroj, propagandiloj, aŭ simple pro scivolemo pri la okazintaĵoj. Antaŭ tiu sukceso mi decidis krei TTT-ejon kie oni povas rete vidi kelkminutan resumon aŭ ekstraktojn de la filmoj. Eblas ankaŭ

94-a Universala Kongreso de Esperanto

Bjalistoko, 25 julio - 1 Aŭgusto 2009

DVD Filmo

PAL 58 mn

akiri la kompletajn versiojn, sur DVD por konservi kaj spekti ilin je pli komforta kvalito sur DVD legilo aŭ komputilo. Mi ĉi tie liveras ekskluzivan novaĵon al via revuo ĉar mi ĵus finis la kreadon de la TTT-ejo. La elekto ankoraŭ ne estas granda sed kuŝas multajn bendojn en miaj tirkestoj kiujn mi ankoraŭ ne havis tempon pritrakti kaj ĝi devus baldaŭ ampleksiĝi...

Ne hezitu viziti la adreson :

<http://www.eovp.net>."

Bernard VIVIER (bvivier@la-vortaro.net)

- La Vortaro - Esperanto Tradukvortaroj-
ĉiesajoj-elŝuteblaj <http://www.la-vortaro.net>

Ne perdons pas l'accent :

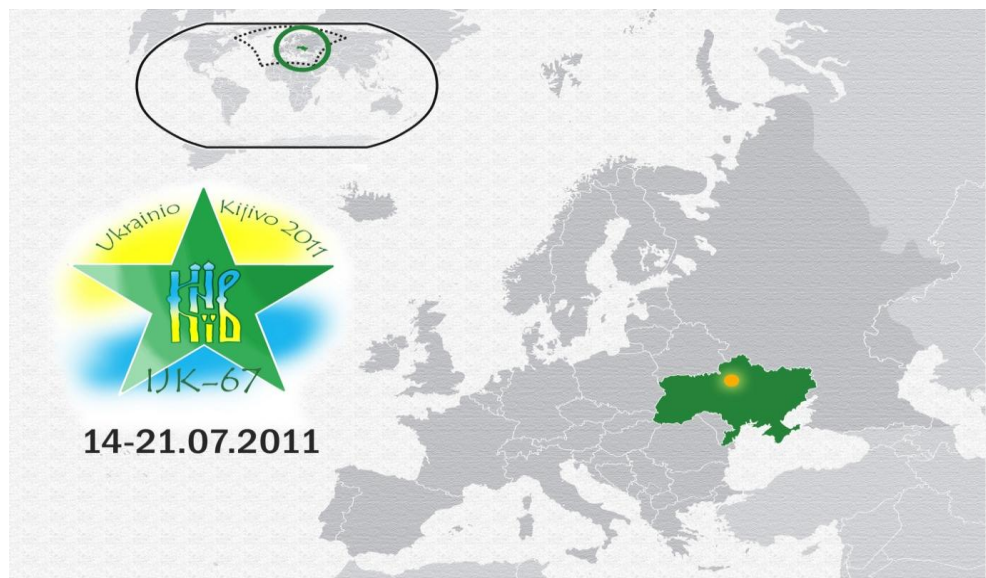
<http://www.majusminus.boxnet.net>

KARNAVALA KUKO : Por kuiri regionajn kukojn necesis esti almenaŭ kvin virinoj. Ĵaŭdon la 3an de Februaro 2011 proksimume je la 16a horo, kvin viglaj komencantinoj veturis per verda aŭto ĝis la kuirejo de Danielle por kuiri kukojn. Ĉiuj eklaboris: la unua pesis la farunon, la dua tranĉis la buteron, la tria malfermis la saketojn, la kvara notis, kiu faris kion, la kvina atentis pri la forgesojn. Dum la pasto ripozis en la garaĝo, ni laboris pri nia teksto kaj ni babilis sen krokodili !!! Post la ripozo de la pasto, ni laboris dum unu horo. Du rulbastonis, du fritis la pecetojn kaj la lasta metis en la korbon kaj sukeris per glazuro la kuketojn. Nur restis gustumi la kukojn post la ĝenerala kunveno. Ni fieris, ĉar ni kontentis la klubanojn de C.B.E. Jen la recepto por 25 kuketoj : 500g da faruno, 40g da butero, 2 dl da lakto, 1 saketo de vanilia sukero, 1 pinĉopreno da salo, 1 ovo, ½ saketo da gisto. Farado: En salatujon metu la farunon kun gisto; truu kaj metu ovon, salon, vanilian sukeron. Iom post iom knedu la paston, ĝis kiam ĝi estas fleksebla. Poste knedu aldonante iom post iom la lakton kaj pecetojn da butero. La pasto iĝas glata kaj lasu ripozi dum 2 horoj en malvarma loko.* Reknedu la paston, rulbastonu ĝin kaj tranĉu rombojn longajn je 7 cm. Fritu la pecetojn en varma oleo, metu ilin en korbon kaj kiam ili varmetiĝis sukeru per glazuro. Gustumu !!!

KONGRESOJ

Aliĝu tuj al **Iberia Renkontiĝo** (ĉ. Ĝirono 13-14-15 de majo 2011) Homoj, Pro limigita kapablo en la gastejo (100 homoj), estas konsilinde aliĝi kiel eble plej frue al ĉi-jara Iberia Renkontiĝo. Aldone, ju pli frue vi aĉetos la flugbileton al Ĝirono ĉe Ryanair, despli malmultekosta ĝi estos. Informoj kaj aliĝilo ĉe: <http://www.esperanto.cat/ir2011/> Ĝis tuj en Esperantuj' Farri

Internacia Junulara Kongreso de TEJO en Ukrainio.
La ĉeftemo: Daŭropova evoluo-nova koncepto por homaro.

Kial vojaĝi en aŭgusto al la Kongreso en Torino?

Kara, Multaj estas la kialoj por vojaĝi al Torino en aŭgusto 2011!!!

- por la **78a Kongreso**, kiu estas ĉiujare ĉiam pli internacia,
- por kompreneble viziti la belegan urbon kaj ĉirkaŭaĵojn (plenplenajn je muzeoj, kasteloj, lagoj, ktp),
- por la organizantoj, kiuj estas ĉiam pretaj kontentigi la kongresanojn,
- por celebri la 150-an datrevenon de unuiĝo de Italujo,
- por la koncertoj (ege internaciaj),
- por la seminarioj. Ĉi-jare unu el la Seminarioj ricevis Eŭropan subvencion kadre de la projekto Grundtvig
- la eksterlandanoj kiuj partoprenos ĝin sekve ricevos rabaton en loĝado: por informoj pri la seminario, vizitu la paĝojn <http://seminario.esperanto.it>; por sendi aliĝpeton al ĝi, plenigu la aliĝilon al la kongreso, respondante, indikante, ke vi deziras partopreni, kaj respondante al la postaj demandoj. Se vi jam aliĝis al la kongreso ne menciante, ke vi partoprenos la seminarion, vi povas modifi vian aliĝon,
- por la ekzamenoj KER: Torino estas unu el la 4 mondaj okazoj ĉijare por ekzameniĝi pri Esperanto laŭ la Eŭropa normokadro KER!
- por la kursoj, prelegoj ktp, ĉiuj tre interesaj (kiel kutime).

Do venu ĉiuj mulnombraj al Torino de la 20a ĝis la 27a de aŭgusto, la kongresejo estos en belega vilao (4-stela) kun parko, sur monteto apud la urbocentro: vi povos loĝi konforte tie en unu- aŭ du-litaj chambroj, aŭ en la apuda 4-stela hotelo "Crimea", aŭ en tendo aŭ en studenta domo, do vi povos elekti tion kion vi volas kaj vi bezonas.

Aliĝu aliĝu aliĝu: <http://kongreso.esperanto.it> aŭ <http://italakongreso.esperantoitalia.it>

Dankon... ni atendas vin en Torino!

NASK 2011: Sama Kurso en Nova Vesto! (<http://esperanto.org/nask/>) Establite en 1970 helpe de instruisto William Auld, la Nord-Amerika Somera Kursaro de Esperanto festos sian 42-an jaron ĉi-somere en bela apudmara Sandiego, Kalifornio (Usono). NASK daŭrigas sian rolon kiel grava centro de plurnivela lernado kaj internacia uzado de Esperanto ĉe la mondfama Universitato de Kalifornio en Sandiego (UCSD). La Nord-Amerika Somera Kursaro de Esperanto (NASK) ŝanĝas la formaton de la 42-a sesio en 2011! Anstataŭ la tri-semajna daŭro, NASK okazigos mallongan sesion de nur sep tagoj de intensa instruado dum la usona feria semajno de la 4-a de julio (2-10-a de julio 2011). Tiu ŝanĝo estas farita por allogi la lernantojn kiuj ne havas sufiĉe da feria tempo aŭ mono por pli longa sesio. La loko - la sunplena kampuso de la Universitato de Kalifornio, San Diego (UCSD) - restas la sama. Ĉiu inter la aĝoj 16 kaj 96 (aŭ eĉ pli) de ĉie en la mondo estas bonvenaj!

Mallonga tempo kaj malmultekosta kursaro (kiu ne enkalkuliĝas kiel universitata studo) ebligas pli da libereco en la aranĝoj. Pro la lunda feria tago en Usono, la usonanoj devos foresti de la laborejo nur kvar tagojn (kvin por ne-usonanoj). Vi povas do alveni sabaton, la duan de julio, kaj foriri jam la dekan. Partoprenantoj loĝos kvarope en apartamentoj kun individuaj dormĉambroj, kun tri manĝoj tage.

Plezure ni anoncas ke oni sukcesis kreadi esperantan katedron en la Universitato de La Plata (Bonaero- Argentino). La inaŭguro de la Katedro "Esperanto kaj sia kulturo" okazos vendrede la 18-an de Marto en la salonoj de la Rektorejo Strato 7-a inter 47-48-aj je 18,30 horo. Ni invitas vin partopreni au sendi salutmesaĝojn al adreso de organizintoj: Edgardo Chacon edgardomuseo@yahoo.com.ar kaj Javier Valli izatasun@gmail.com Elkore salutas vin Silvia Rottenberg Prezid.de AEL Argentina E-Ligo <http://www.esperanto.org.ar>

Internacia Esperanta literatura konkurso "Hristo Gorov – Hrima"

Hristo Gorov – Hrima estis unu el la plej elstaraj bulgaraj esperantistoj, verkisto, poeto, tradukisto kaj publicisto. Li verkis plurajn librojn, kiuj respegulas la pozitivajn homajn trajtojn: la solidarecon, la batalon por la bono, la strebon por honesta vivo. Bulgara Esperanto-Asocio anoncas Internacian Esperantan Literaturan Konkurson, kiu okazos en ĉiu tria jaro. En la konkurso povos partopreni verkistoj, poetoj, ĵurnalistoj el ĉiuj landoj. La konkurso havos la jenajn branĉojn: poezio, prozo, artikolo. Ĉiu aŭtoro rajtas partopreni per du poemoj, originale verkitaj en Esperanto. - La noveloj devas esti ĝis 4-paĝaj kaj ĉiu aŭtoro rajtas partopreni per unu novelo, originale verkita en Esperanto. - La poemoj, noveloj kaj la artikoloj devas esti komputile kompostitaj. - La konkurso ne havas apartan temon. - La artikoloj estu dediĉitaj al signifa Esperanta aranĝo. La gajnintoj ricevos signifajn premiojn. La rezultoj estos anoncitaj en monato oktobro 2012. Bonvolu sendi viajn kontribuojn ĝis la 1-a de septembro 2012 al la retroŝta adreso: "modest@abv.bg" aŭ per la tradicia poŝto al la adreso: Georgi Mihalkov, "Nadejhda" V, bl. 529 vh. A et. 9 ap. 33, Sofio – BG-1229, Bulgario.

JAPANIO : La plej granda tertremo en nia historio

TAGAJ RAPORTOJ DE HORI JASUO, eks-estrarano de UEA

La 11an de marto 2011

Je la 14a kaj 46 minutoj la 11an de marto 2011 okazis la plej granda tertremo en nia historio. Kiam ĝi okazis, mi estis en la najbara poŝtoŝicejo por sendi postajojn al mia brazila amiko. Kiel kutime la juna poŝtistino kuris al la kesto, en kiu ŝi konservas novajn poŝtmarkojn por mi. Mi estas poŝtmarko-amantoj kaj eĉ sen mia mendado ŝi konservas nove emisiitajn poŝtmarkojn por mi. Ŝi kunportis kaj ekmontris tiujn kaj komencis babili, tiam mi sentis teruran movon de la planko. Ĝi moviĝis malrapide kiel sur granda ondo kaj daŭris longe, eble unu minuton. Kutimaj tertremoj skuas delikate kaj tuj ĉesas, sed tiu ĉi tertremo estis ne normala. Mi sentis min terurita. Troviĝis kelkaj homoj en la oficejo kaj ĉiuj rigardis ĉirkaŭen kun maltrankvila mieno. Mi kaŝis min sub la tablo, sed aliaj nur daŭre staris. “Malnormala tertremo!” “Povis okazi granda tertremo ie en Japanio!” “Mi neniam spertis tian grandan tertremon!”, ĉiuj eldiris siajn opiniojn. Dume okazadis malgrandaj tertremoj kaj terurigis nin.

Mi loĝas en la urbo Maebaŝi, 100 kilometrojn nord-okcidente de Tokio, meze de la Honŝuu-Insulo. Ĉi tiun urbon malofte atakas tertremoj, malofte atakas tajfunoj. Ni

estas eĉ fieraj pro la sekureco de mia gubernio. Oni diras, ke niaj gubernianoj estas plej malbone preparas sin kontraŭ eventualaj grandaj katastrofoj. Tial mia unua penso estis, ke ie okazis granda tertremo, eble en la najbara gubernio Niigata, kie antaŭ kelkaj jaroj sinsekve okazis grandaj tertremoj. Tamen la televido en la poŝtofocejo anoncis, ke ĝi okazis en la regiono Tohoku.

Mi ĉesis aĉeti poŝtkartojn, ĉar la oficistino estis tro timigita, ke ŝi ne povis plu labori. Mi tuj hastis al mia 93-jara patrino, kiu loĝas sola 300 metrojn fore de la oficejo. Hejme ŝi sidis trankvile. Ŝi diris, ke kiam okazis la tertremo ŝi apogis sin, tenante la pordon. Mi ĉirkaŭrigardis kaj kontrolis, ĉu okazis io en la domo. Mi nur trovis kelkajn bildojn kliniĝintaj, sed neniu alia nekutimaĝo estis trovebla.

Mi revenis hejmen. Mia edzino vidis televidon pri la tertremo kaj ĉirkaŭ ŝi estis falintaj pupoj. La televidilo estas metita en la libroŝranko kaj sur la supra breto estis montritaj multaj diverslandaj pupoj, meze de kiuj sidis la pupo de Zamenhof.

Plejparto de tiuj falis sur la plankon kaj d-ro Zamenhof staris sur sia kalva kapo. Ankaŭ en aliaj lokoj pupoj falis kaj bildoj kliniĝis, sed ne estis okazinta serioza afero krom la nefunkcio de gaso-sistemo. Ĝi havas kontraŭtertreman sistemon kaj aŭtomate haltis. Do mi eksteren iris kaj refunkciigis ĝin. Tamen mia amiko, kiu loĝas en alia kvartalo de mia urbo, skribis jene: “Ĉi tie elektro ne funkciis. La granda strato, kiu kutime estas lumega kun multaj vendejoj, estis tute malluma, nur kun lumoj el aŭtomobiloj. Je la 1a kaj 45 minutoj matene elektro ekfunkciis, sed pro maltrankvilo mi ne povis bone dormi.”

Poste mi vidadis televidon ĝis mia enlitiĝo meznokte. Unue televido montris la alvenon de cunamo en la riveron Natori apud la urbego Sendai. La grandega, blanka ondo alprokisimiĝis al la buŝo de la rivero kaj rapide supren penetris. Ĝi devojiĝis el la rivero kaj glutadis belajn kampojn, kiujn oni kultivis generacion post generacio. La pintoj de la cumano estis kvazaŭ langoj de drako kaj senkompate damaĝis tiujn. Sekve televido montris cunamon, kiu enpenetris en la flughavenon Sendai, kiu situas tuj apud la maro, do la ondego facile disvastiĝis en la tuta tereno de la flughaveno.

Televido montris incendion en la benzinujoj en la golfo de Tokio. Kaj la plej kortuŝa estis la bildo en la urbo Kesenuma. Grandaj ondoj kuris en la havenan urbon, ŝovante kaj englutante ĉiujn en sia vojo, kaj baldaŭ la ondo reen kuris. Rigardante tiun bildon, mia edzino ploregis, ĉar domoj flosantaj koliziis kontraŭ la fosto kaj momente pecigite malaperis. Certe ne estis homoj en la domo, sed ĉio perdiĝis, kion la loĝantoj amas kun sia kara memoro.

Alia terura afero estas difekto de la nuklea centralo de Hukuŝima, kiu situas ĉe la maro en la gubernio Hukuŝima. Laŭ la registaro, la funkcio de akvo-liverado por malvarmigi la nukleaĵon estis difektita. Vespere la registaro ordonis la evakuon de

la loĝantoj ekster la radiuso de 3 kilometroj. En Japanio estas ĉirkaŭ 60 nukleaj centraloj, kaj la elektraj kompanioj ĉiam insistis, ke ili konstruis tiel forte tiujn centralojn, ke tiuj povas rezisti kontraŭ la plej fortaj tertremoj, sed jam en 2007 en la tertremo en la gubernio Niigata unu centralo estis difektita, kaj denove tiun ĉi fojon la alia. Ĉu la kompanio povos daŭre insisti la sekurecon de la nukleaj centraloj en la vulkana insularo Japanio?

Vespere en Tokio multaj homoj havis malfacilon. Ili ne havis rimedon por hejmeniri, ĉar ĉiuj transportad-servoj haltis. Multaj atendis buson, sed ĉiuj stratoj estis plene ŝtopitaj. Trajnoj ne funkciis. La registaro rekomendis, ke homoj ne revenu hejmen kontraŭ malfaciloj, sed restu kaj tranoktu ie en sekura loko. Ĝi malfermis lernejojn kaj publikajn halojn por tiuj nereir-povantoj. Mi multe kompatis ilin, ĉar ankaŭ mi povus esti inte ili. La 10an mi revenis hejmen el Nepalo. Se mia reveno estus unu tagon malfrua, mi estus envolvita en tiu kaoso kun granda valizo. Mi estis bonŝanca, sed eble estis multaj malŝanceloj, kaj precipe mi timis pri eksterlandaj turistoj en Tokio. Ĉu japanoj bonkore traktis ilin?

Ĝis la meznokto la nombro de la mortintoj estis ĉirkaŭ 60, sed mi antaŭvidis, ke la nombro superos 1000, ĉar informoj el diversaj urboj ne atingis la registaron. Laŭ la bordo de la pacifika Oceano situas multaj malgrandaj havenoj funde en la golfeto, kaj tiuj certe estas tre malfortaj kontraŭ tiu granda cunamo. Mi povus helpi la suferantojn, sed mi havis neniun rimedon, do mi kun malĝoja sento enlitiĝis. Pri la tertremo la registaro klarigis, ke la skalo estis 8,8 magnitudoj, la plej granda tertremo en nia historio. Laŭ la klarigo de iu TV-stacio, troviĝas 4 nestoj de tertremo laŭ la bordo de la regiono Tohoku kaj ĉi-foje ĉiuj kvar samtempe aktivis. Neniuj sismologoj antaŭvidis tion. Pro tiu grandskaleco ĉiuj orientaj kaj nordaj gubernioj, de Tokio al Aomori, ricevis damaĝon. Eĉ en mia gubernio unu virino mortis pro falintaj tegoloj.

La 12an de marto

Ellitiĝinte mi tuj ŝaltis la televidon. Mi supozas, ke ĉiuj TV-stacioj dumnokte kaj sen reklamoj elsendis la programon pri la tertremo. Mi neniam vidis aliajn programerojn, nek aliajn novaĵojn.

La unua bildo, kiun mi rigardis, estis tiu de la urbo Rikuzen-Takada kun la loĝantaro de 28000. En la bildo nenio restas krom kelkaj grandaj betonaj konstruaĵoj. La pejzaĝo estas kvazaŭ la bildoj de Hiroŝima kaj Nagasaki post la eksplodo de la atombombo en 1945. La urbo estis gardata per kelkmetrojn alta digo, sed la ondego facile superis ĝin kaj detruis la tuta urbon. Sekvis aliaj bildoj, en kiuj simile montriĝis detruitaj urbetoj kaj vilaĝoj. Ĉar laŭ la bordo de tiu regiono frontanta al la Pacifika Oceano estas malgrandaj golfoj,

kutime tre sekuraj kontraŭ tajfunoj, sed cunamo facile viktimiti tiujn vilaĝojn kaj havenojn, ĉar ĝia ondego koncentriĝas pli kaj pli, farante pli kaj pli grandan ondon al la profundo.

Aperas bildoj de izolitaj konstruaĵoj ĉirkaŭataj de restanta marakvo, sur kies tegmento estas la literoj de SOS, bildoj de elreliĝintaj kaj falintaj vagonoj kaj maltrankvilaj mienoj de rifuĝintoj.

Post la tagmanĝo mi ekstereniris. Hodiaŭ estas sabato, do kutime mi vidas multajn biciklistojn sur la biciklista vojo, sed hodiaŭ nenion. Ŝajnas al mi, ke la tuta kvartalo funebras.

Mi telefonis al esperantistoj en la urboj Sendai kaj Hukuŝima, kaj mi sukcesis kontakti unu en Hukuŝima. Ŝi diris: “Kiam okazis la tertremo, mi ĵus finis la butikmadon kaj estis ekster la vendejo, kaj mi sentis, kvazaŭ mi malsaniĝus, ĉar mia korpo tiom ŝanceliĝis. Via telefono estas la unua post la tertremo.”

Posttagmeze venis terura novaĵo: oni eligis aeron enhavantan nukleaĵon el la centralo de Hukuŝima. Mankis akvo por malvarmigi la nulkean centron, kaj la premo de la aero en la ujo estis tiel alta, ke ĝi povos detru la ujon mem. Por eviti tion, oni ellasis la aeron por malaltigi la premon. La aero konsistas el 90-oble pli densa nukleaĵo ol la normala. Mi ofte diris al miaj studentoj, ke ŝajne Japanio prosperas, sed se okazus grava akcidento de nuklea centralo, tia prospero momente malaperus. Tiu timo, kiun mi jam longe havis, povos fine efektiviĝi.

Je la 3a kaj 36 minutoj okazis eksplodo en la unua nuklea centralo de Hukuŝima, kaj la registaro klarigis, ke en ĝi okazis solviĝo de la nuklea bastono en la mezo de la centralo. Evakua zono pligrandiĝis ĝis la 20 kilometroj radiuse. En la televida bildo tiu centralo estas kvazaŭ skeleto kaj la supra parto de la konstruaĵo estas malaperinta. Nukleaĵo povas rapide disvastiĝi, do la danĝero povos veni ne nur al la loĝantoj ĉirkaŭ la centralo, sed ankaŭ al ĉiuj japanoj, kaj eĉ al koreoj, ĉinoj kaj tajvanoj. Je la 5a horo la nombro de mortintoj kaj malaperintoj estis 1600. La registaro petas, ke ĉiuj malŝparu elektron, ĉar multaj elektraj centraloj estis difektitaj kaj manko de elektro estas antaŭvidata. En multaj nordaj gubernioj elektro haltis kaj oni vivas en mallumo.

La 13an de marto

Mi ellitiĝis je la 7a kaj tuj ŝaltis la televidilon. Mi tre timis la malboniĝon de la funkcio de la nukleaj centraloj. Jam en la lasta vespero, okaze de la eksplodo de la kovrila domo de la unua centralo, 150 homoj estis surverŝitaj per eliĝinta nuklea gaso. La registaro diras, ke tiu kovrilo estas simpla kovrilo kaj ne rilatas al la grava akcidento, sed ĉu tio estas vero?

Televideo diris, ke ankaŭ en la tria centralo ekestis malbonordo pri la malvarmigo. Je la 9:08 por malvarmigi la fornon oni komencis enverŝi akvon ĉirkaŭ ĝi, sed tio ne glate iris, do oni antaŭvidas la eblecon de eksplodo same kiel en la unua centralo. La registaro diris, ke ankoraŭ ne ekzistas rimedoj por haltigi la fornojn, kaj ke 70-80 mil loĝantoj ĉirkaŭ la centraloj devos evakuii. Tagmeze venis telefono el mia amiko en Hokongo, kiu planas viziti min la 23an de marto. Li diris, ke liaj familianoj rekomendas, ke li ne iru al Japanio pro la nukleaj akcidentoj. En televideo oni raportis, ke en Eŭropo en multaj ĵurnaloj tiuj akcidentoj de la nukleaj centraloj estis la plej grava novaĵo.

Posttagmeze mi provis telefoni al esperantisto en la urbo Morioka en la gubernio Iŭate, kaj sukcesis kontakti ŝin. Ŝi diris, ke ĵus elektro kaj telefono ekfunkciis kaj mia telefono estas la unua. Ŝi diris, ke ŝi spertis nekutime teruran tertremon la 9an, du tagojn antaŭe, kaj sentis, ke io ne ordinara okazos.

Vespere la registaro klarigis jenajn aferojn:

1. La grandeco de tiu tertremo estis magnitudo 9,0 laŭ la rekalkulo de la fortenco. Jen estis la plej fortaj tertremoj de la 1950-aj jaroj:

1952 Kamĉatko 9,0 - 1957 Aleŭtoj 9,0 - 1960 Ĉilio 9,4 - 1964 Alasko 9,4
2004 Indonezio 9,0 - 2011 Japanio 9,0

Ĉi-foja tertremo estis kaŭzita per la movo de la tavolo 500 kilometrojn longa kaj 200 kilometrojn vasta, kaj daŭris pli ol 5 minutoj.

2. Damaĝoj konataj ĝis la vespero: Mortintoj: 1049 ; Malaperintoj: pli ol 1000
Malaperintaj vilaĝ(et)oj: pli ol 10 ; Frakasitaj domoj: 5700

Rifuĝintoj: 310 mil en 1892 rifuĝejoj

La poliestro de la gubernio Mijaĝi esprimis sian antaŭvidon, ke nur en lia gubernio mortintoj superos 10 mil. Li povas esti prava. En la urbo Minami-Sanriku 10000 el 17000 loĝantoj malaperis. En tiu urbo la du-etaĝa urbodomo tute malaperis kaj la 4-etaĝa betona hospitalo estis inundita ĝis la kvara etaĝo. En la urbo Rikuzen-Takada 15000 el 23000 loĝantoj malaperis kaj 5000 domoj estis tute frakasitaj. Certe estas aliaj vilaĝetoj laŭ tiu marbordo, kiujn oni ankoraŭ ne povas kontakti, kaj tie estas senhelpaj viktimoj.

Al tiuj rifuĝintoj mankas benzino, petrolo, elektro, gaso, akvo, kovriiloj, medikamentoj kaj manĝaĵoj. La surteraj vojoj estas blokita per betonaj kaj lignaj rubaĵoj, do oni planas transporti la necesaĵojn de la maro, helpe de la japana defendkorpuso kaj eĉ de la usona aviadilŝipo Donald Regan kaj aliaj militŝipoj.

3. Manko de elektro

Ne nur en la damaĝitaj regionoj sed ankaŭ en aliaj gubernioj ĉirkaŭ Tokio mankos elektro, ĉar multaj elektraĵ centraloj estas damaĝitaj. Por konkeri tiun

malfacilon la registaro instrukiis al la Elektro Kompanio Tokio, ke ĝi liveru elektron vice de unu distrikto al la alia, kaj al kompanioj kaj la popolanoj, ke ili ŝparu elektron. Vespere la ĉefministro Kan aperis en televido kaj esprimis sian kondolencon kaj kompaton kaj petis kunlaboron de la tuta popolo, apelaciante: “Japanio povas certe venki tiun malfacilegon!”

La 14an de marto

Mi ellitiĝis je la 7a horo. Televido raportis, ke okazas kaoso en ĉiuj stacidomoj, ĉar la elektro kompanio Tokio estis anoncinta malmultigon de elektro-liverado lastan vesperon kaj laŭ tiu anonco trajnkompanioj malmultigis aŭ ĉesis la servojn. Homoj ne estis sufiĉe informitaj pri tio kaj ĉe la stacidomo unuan fojon sciis la situacion. Ankaŭ en mia gubernio (100 kilometrojn fore de Tokio) oni ĉesis ĉiujn trajnservojn. Eble pro tiu influo lakto ne estis liverita al mia hejmo.

Je 7:16, je 10:02, je 12:10, je 3:12 kaj je 3:52 okazis tertremoj, iuj okazis laŭ la maro, iuj okazis en la montaro. Ŝajnas al mi, ke la tuta japana insularo eltenas doloregon post la granda operacio, nome la grandega tertremo.

Kio okazis al la nuklea centralo? Troviĝas 4 malnovaj nukleaj fornoj. La kovrila domo de la unua forno jam malaperis pro la hidrogena eksplodo. Nun la tria forno estis en la sama stato. Oni enverŝas marakvon por malvarmigi la fornon, sed ial ne sukcesas plenigi la ujon per akvo. Laŭ la klarigo de sciencistoj, la nivelo de la kvanto de disĵetita radioaktiveco estas malalta jene:

1000 mikro-Sievert: la kvanto da radioaktiveco, en kiu homoj povas vivi unu jaron senprobleme.

1557 mikro-Sievert: la kvanto, kiun la unua forno de Hukuŝima disĵetis ĉi-foje.

2400 mikro-Sievert: la kvanto, kiun homoj estas nature eksponataj dum unu jaro.

4000 mikro-Sievert: la kvanto, kiun homoj ricevas dum la radiografiado.

100000 mikro-Sievert: homoj suferas pro akuta radioaktiva malsano kiel vomado.

200000 mikro-Sievert: homoj povas morti.

Je 11:01 eksplodo okazis en la kovrila domo de la tria forno kaj la forno nudiĝis. La registaro ordonis, ke homoj en la radiuso de 20 kilometroj de la centralo sin fermu en la domo. Por gardi sin kontraŭ radioaktiveco oni devas kovri la buŝon per masko, demeti vestaĵojn antaŭ ol eniri domon kaj eviti manĝi malpurigitajn manĝaĵojn. Tio estas tre simpla kaj primitiva same kiel eviti polenalergion aŭ gripo!

Mi rememoras la vortojn de jam forpasinta d-ro Takagi Ĵinzaburoo, sciencisto pri nukleo kaj aktivisto kontraŭ nukleaj centraloj, kiujn li diris al mi, kiam mi ekiros al la UK en Varsovio en 1987. Li rekomendis, ke mi ne iru al Pollando, ĉar tie estas plena de radioaktiveco el Ĉernobil. Li aldonis, ke se mi iros, mi aĉetu ĉokoladon por li, ĉar en ĉokolado multe akumuliĝas radioaktiveco kaj per ĝi li povos analizi la situacion. Malgraŭ lia rekomendo mi partoprenis en la UK, do mi kaj aliaj 6000 partoprenantoj jam sufiĉe enspiris bongustan radioaktivecon tiutempe. Sed mi vivas ĝis nun, do ni ne timu radioaktivecon, des malpli la malmulte da kvanto elĵetita el tiu forno! Krome la registaro garantias al ni la sekurecon, klarigante, ke oni ne trovis ion nenormalan en la aero elĵetita el tiuj fornoj. Kredu ĝin, la popolanoj!

Vespere ni kuris al la najbara vendejo por aĉeti kandelon, ĉar la elektra kompanio Tokio anoncis, ke ĝi povos haltigi liveradon de elektro en mia urbo de la 17a ĝis la 19a. En la vendejo jam preskaŭ elĉerpiĝis kandeloj kaj poŝlampo, kaj mi povis aĉeti nur iom da vaksaj kandeloj. Tamen tio tute ne gravas, ĉar mi kaj mia edzino plurfoje vojaĝis al Nepalo, kie regule kaj ofte okazas paneo de elektro kaj ni jam spertis multajn senlumajn noktojn. Tamen feliĉe mia urbo estis ial ekskludata kaj ni havis luman vesperon.

Laŭ Televido jen estas la nuna situacio pri la urboj kaj vilaĝoj damaĝitaj de la tertremo, pri la socio kaj pri ekonomio: Mortintoj: 1834 ; Malaperintoj: 15000 ; Rifuĝintoj: 450000.

Inter tiuj rifuĝintoj estas multaj malfortuloj. Ili vivas sen sufiĉe da manĝaĵoj kaj akvo en malumo kaj en malespero. Ili estas bonŝance savitaj, sed atendas ilin manko de ĉiutagaĵoj, poste certe gripo kaj pli poste senlaboreco. Pro la damaĝoj kaj manko de elektro ne funkcias aŭtomobil-kompanioj Toyota, Isuzu kaj aliaj, elektro-kompanioj Hitaĉi, NEC kaj Fuĵicu, kaj kelkaj magazenejoj de Micukoŝi, Takaŝimaja kaj aliaj. Japanaj akcioj estas vendataj kaj nur en mateno la prezo malaltiĝis je pli ol 500 enoj.

En Japanio troviĝas ĉirkaŭ 60 nukleaj fornoj. La konstruadojn iniciatis tiama Liberala Demokratia Partio, la kapitalista mondo kaj elektro-kompanioj, ĉiam mensoge insistante la sekurecon kaj frapante la vangojn de kontraŭantoj per faskoj da bankbiletoj. Japanio estas vulkana lando kaj situas sur la granda nesto de tertremoj, do estas tute klare, ke konstrui nukleajn centralojn en tiu insularo estas danĝerege, sed mono regas la mondon. Por profiti, ili faras ĉion, kaj la rezulto venis hodiaŭ.

Mi longe opinias, ke Japanio ekspluatu sunenergion anstataŭ atom-energio. Japanio havas sufiĉe altan teknologion por tio, kaj se ni sukcesos tion, ni povos gvidi la tutan mondon en tiu kampo. Tamen la industria mondo ne havis tiun

perspektivon kaj direktis sin al mono, kiu vidiĝis ĝuste antaŭ iliaj okuloj. Mi deziras, ke Japanio nuligu ĉiujn nukleajn centralojn kaj direktu sin al pli sana energio. Dume ni havos malfacilon, sed tiu direkto vere garantios feliĉon al ĉiuj popolanoj kaj al la mondo.

Fine mi dankas al la mondo, kiu sendas savotrupojn kaj proponas la helpon al Japanio. Ĝis nun helpas nin trupoj el Koreio, Singapuro, Meksiko, Ĉinio, Germanio, Usono, Svislando, Novzelando, Aŭstralio, Tajvano, Britio, baldaŭ Francio kaj Rusio.

Mi esperas, ke morgaŭ mi povos raporti pli optimisme.

La 15an de marto

Nun, je la 22a kaj 28 minutoj, mi sentis grandan tremon. Tiu ĉi estas la plej granda tertremo post tiu grandega tertremo. Ĝia epicentro estis en la gubernio Ŝizuoka, en kiu situas monto Fuĵi. Sismologoj antaŭvidas kun certeco, ke laŭ la marbordo de tiu gubernio okazos granda tertremo en la proksima estonteco, sed ĝis nun malofte okazis tertremoj ĉi tie kaj des malpli enlande de tiu regiono. Antaŭ 300 jaroj la monto Fuĵi erupciis, do homoj foje timas ĝian denovan erupcion. Hodiaŭ vespere mi havis kunsidon kaj tie iu montris al mi romanon pri la grandega tertremo kaj la sekvantaj akcidentoj de nukleaj reaktoroj en Japanio, tial la ĵus okazinta tertremo donis al mi ne malgrandan ŝokon, kvazaŭ la simila krizo atakus Japanion. Ĝis hodiaŭ klariĝis, ke ĉiuj 4 reaktoroj en la nuklea centralo de Hukuŝima estas grave difektitaj, kvankam iliaj funkcioj estas haltigitaj:

Pri la 1a kaj la 3a, jam la kovrilaj domoj estis eksploditaj kaj oni nun malvarmigas la reaktorojn per mara akvo.

Pri la 2a, je 6:14 aŭdiĝis eksplodbruo. Oni supozas, ke parto de la subprema akvujo (angle, suppression pool) estis difektita.

Pri la 4a, kiu ne funkciis, kiam okazis la tertremo, akvo mankas al la konservejo de brulaĵbastono kaj tio kaŭzas ĝian varmiĝon. La samo povos okazi al la 4a kaj la 5a.

Pro tiuj problemoj la registaro ordonis al la loĝantoj inter la radiusoj de 20 kaj 30 kilometroj ne ekstereniri kaj fermi sin en konstruaĵoj. Homoj loĝantaj eĉ ekster tiu radiuso sentas sin timigitaj kaj mem decidis translokiĝi al aliaj regionoj. La vojoj al Tokio kaj aliaj lokoj estas plene ŝtopitaj per aŭtomobiloj. Posttagmeze en Tokio kaj la ĉirkaŭaj urboj oni kaptis nekutiman kvanton da radioaktiveco:

Iŭaki (sude kaj proksime de la centralo): 23,72 mikro-Sievert (?-oble)

Tokio: 0,809 mikro-Sievert (22-oble pli granda ol antaŭe)

Saitama: 1,222 mikro-Sievert (40-oble), Maebaŝi (mia urbo): 0,218 (15-oble)
Tamen oni diras, ke tiu kvanto tute ne gravas por nia korpo.

Laŭ la novaĵo en televido, je la 22a horo mortintoj estas 3373, malaperintoj 6746 (subite la nombro malgrandiĝis. Kialon mi ne scias, eble eraro?) kaj rifuĝintoj 440000, inter kiuj estas inkluzivitaj loĝantoj kiuj rifuĝis pro la nuklea akcidento. Multaj rifuĝintoj estas maljunaj (ĝenerale pli ol 25% de la loĝantoj en Japanio estas maljunaj, kaj des pli maljunaj estas loĝantoj en provincaj urboj) kaj malsanaj, tial la vivo en rifuĝejoj fariĝos pli kaj pli severa por ili.

Unu sola bona novaĵo hodiaŭ estas, ke du homoj estis savitaj el la ruinoj 90 horojn post la tertremo.

La 16an de marto

Hodiaŭ matene finfine mi ricevis retmesaĝon de s-ro Teduka, kiu loĝas en la urbo Tagaĵoo atakita de la cunamo. Li skribis jene: “Mi fartas bone. Mia domo ne estas difektita per la tertremo, sed diversaj servoj ankoraŭ ne funkcias. Mankas bezino, do mi decidis ne uzi aŭtomobilon. Ĝis hieraŭ mi vidis flamegojn kaj fumojn el la benzinrezervejo. Sur la stratoj ne foraj de mia hejmo estas tie kaj ĉi tie disĵetitaj multaj aŭtomobiloj kaj grandaj ŝarĝaŭtoj transportitaj per la cunamo”. Hodiaŭ matene en mia gubernio multe ventis. En la Toohoku-regiono multe neĝis! Kiel malvarme kaj solece ili pasigis la nokton! Mi ne povis ne plori. Hodiaŭ vespere ni planis havi estraran kunsidon de Kantoo-Esperanto-Ligo en Tokio, sed ni nuligis ĝin, ĉar la trafika servo ne estas normala. Jam multaj kunvenoj estas simile nuligitaj: La 12an kaj la 13an en mia gubernio okazus la tutlanda edukada kunveno, en kiu mi partoprenus, sed oni nuligis ĝin. Tutlandaj kaj internaciaj konkursoj de teniso, golfo, maratono, skiado ktp., kiuj okazus en la lasta semajnfino, estis nuligitaj. Baldaŭ komenciĝos la profesia basbalkonkurso ĝis aŭtuno, sed ĉar unu teamo havas sian bazon en la urbo Sendai trafita de la tragedio kaj ĝia basbalejo estis difektita, oni decidis prokrastigi la komenciĝon. En la venonta semajno komenciĝos Tutlanda basbalĉampioneco inter superaj mezlernejoj, kaj la okazigon aŭ prokrastigon oni decidis baldaŭ. Partopreni en ĝi kiel reprezentantoj el la gubernioj estas granda revo kaj honoro de lernantaj basbalistoj, tial se oni nuligus la okazigon, tio estus granda ŝoko kaj malespero por tiuj. Marto estas monato por kursofinaj ceremonioj, sed oni ne povas okazigi tiun ceremonion en multaj urboj. En televido mi foje vidas jam preparitajn ornamojn por tiu ceremonio en la granda salono de lernejo, kiun oni nun uzas kiel rifuĝejon. Laŭ ĵurnalo Asahi, en mezlernejo en la urbo Kurihara, oni okazigis la ceremonion. Tiuj kursofinantoj jam en 2008 spertis grandan tertremon, kaj ĉi-foje denove tiun tragedion.

Sugaŭara Ŝun, unu el la kursofinintoj, diris kun larmoj: “Mi pensis, ke ni ne havos la ceremonion. Ĉiuj suferas multe, do des pli kuraĝe mi paŝos antaŭen kun espero”. Kaj samtempe tiuj nuligoj donas grandan damaĝon al la ekonomio. En februaro nove ekfunkciis Ŝinkansen (rapida trajno) de Tokio al la urbo Aomori situanta ĉe la pinto de la Honŝuu-insulo, sed nun pro la tertremo tiu linio ne funkcias. Oni multe atendis turistojn, precipe en la sezono de sakuro, sed multaj homoj ne emas vojaĝi en tia malĝoja etoso. Certe sekvas bankrotoj de hoteloj kaj maldungoj. Damaĝo de la tertremo estos ne kalkuleble granda por nia ekonomio.

Kiel oni traktas kadavrojn? En Japanio nuntempe preskaŭ ĉiuj mortintoj estas kremaciitaj, sed en tiu ĉi kriza situacio tio ne eblas, tial la ministro de bonfarto decidis specialan regulon, por ke oni povu enterigi tiujn mortintojn sen permeso de la urba aŭ vilaĝa estro, sed nur kun mortatesto de kuracisto. Kiam oni ne povos identigi kadavron, oni fotos ĝin, konservos ĝiajn harojn kaj enterigos ĝin. Estas malĝoje, ke multaj homoj finas sian vivon tiamaniere. Temas pri la reaktoroj, la situacio estas preskaŭ sama kiel hieraŭ. Oni planis malvarmigi la reaktorojn, ĵetante akvon el helikopteroj, sed anticipa mezurado de radioaktiveco sur tiuj trovis ĝin tro forta, ke oni ĉesis plenumi tiun projekton. Laŭ la veterprognozo ankaŭ morgaŭ estos tre malvarme kaj neĝos en la norda regiono.

La 17an de marto Hodiaŭ matene estis tre malvarme kaj ventis forte. En mia domo, kiam mi vekiĝis, la temperaturo estis 1 grado. Toohoku-regiono situas pli norden, do estis pli malvarme. Tagmeze la temperaturo en mia ĉambro estis 7 gradoj. Estis tro malvarme, ke mi vestis min kiel ninĵa. En la 3a reaktoro kaj en la konservejo de la nukleaj bastonoj de la 4a reaktoro jam akvo forvapiĝis kaj radioaktiveco ekstereflugas. Je 9:43 oni verŝis 7,5 tunojn da akvo sur la 3an reaktoron kvarfoje per helikopteroj, sed la efiko estas dubinda, ĉar la akvo ne multe trafis ĝin. Oni planis ĵeti akvon en la 3an reaktoron de ŝpruckamionoj 50 metrojn fore de la reaktoro, sed pro tro forta radioaktiveco oni ĉesis plenumi tiun planon. Fine vespere je 19:55 oni komencis fari tion. Por plenumi tiun akvoĵetadon, defendkorpuseroj kaj policianoj devas riski sian vivon, sed la situacio estas tiel kriza, ke la registaro devis fari tiun decidon.

*Japanio ne havas armeon, sed armesimilan defendkorpuseron. La konstitucio malpermesas posedi armeon, ĉar ĝi malpermesas militon.

Vivoj en rifuĝejoj pli kaj pli malfacilas, ekzemple:

1. En la gubernio Fukuŝima 14 maljunuloj en la hospitalo mortis.
2. Rifuĝintoj kolektas neĝon por necesejoj.
3. En al urbo Kamaiŝi en la gubienio Iwate estas ege malvarme. En iu rifuĝejo restas nur 140 litroj da petrolo, t.e. kvanto por du tagoj. Gaso mankas. Homoj manĝis varman manĝaĵon nur dufoje dum la pasintaj 6 tagoj. Oni ne povas enmanigi medikamentojn pro manko de benzino por aŭtomobiloj.
4. En la urbo Kesenuma en la gubernio Iwate, iu benzinstacio disdonis petrolon senpage, sed ne eblis plu pro manko de benzino por pumpi rezervitan petrolon.
5. En la urbo Mijako en la gubernio Iwate, 70% de la rifuĝintoj en iu rifuĝejo estas pli ol 70-jaraj, sed ne estas kuracisto por ili.
6. En la urbo Sendai malfermiĝis matena bazaro. Unu brasiko kostis 500 enoj (5 eŭroj).

Pro manko de elektro en Kantoo-regiono (Tokio kaj ĉirkaŭaj gubernioj), magazenejoj, poŝtoŝtancoj kaj multaj vendejoj frue aŭ tute fermiĝis.

* Nun ĵus antaŭ 22a horo okazis relative granda tertremo (magnitudo 5,8 for de la marbordo de la gubernio Ibaraki). Mia ĉambro skuis multe.

Homoj loĝantaj proksime de la nuklea centralo komencis translokiĝi en aliajn guberniojn. Ĉiuj 300 mil homoj en la urbo Minami-Sooma en la gubernio Fukuŝima rifuĝis en aliajn urbojn laŭ la ordono kaj aliaj 9653 homoj jam fuĝis memvole. Ankaŭ miaj du konatoj komencos translokiĝi:

Filino de mia amiko, kiu loĝas en la gubernio Kanagaŭa, apuda gubernio de Tokio, decidis translokiĝi al okcidenta urbo. Ŝi havas unu-jaran bebon, pro kio ŝi decidis la translokiĝon. Alia konato, kiu loĝas en la gubernio Ibaraki, najbara gubernio de Fukuŝima, 120 kilometrojn fore de la nuklea centralo, skribis: “Se la situacio ne boniĝos baldaŭ, mi devas decidi por eviti radiokativecon”.

Hodiaŭ la defendkorpuso komencis varbi eksajn korpusanojn por kompensi mankon de la korpusanoj (jam duono de ili, 100 mil, estas mobilizitaj). Tiu sistemo ja ekzistis, sed neniam antaŭe oni uzis ĝin. Tamen labori tiele, nome por la bono de la popolo, estas pli bone al ili, ol batali en milito por mortigi aŭ esti mortigitaj. Ĝis hodiaŭ estas ; Mortintoj: 5583, Malaperintoj: 9594, Rifuĝintoj: 30578 en 2260 rifuĝejoj.

La 18an de marto La registaro konstatis, ke la nivelo de la nuklea akcidento estas 5, same kiel tiu de Three Mile en Usono. Por malvarmigi la reaktoron, hodiaŭ oni faris jenajn aferojn:

Antaŭ la dua horo posttagmeze, oni ĵetis 50 tunojn da akvo en la 3an reaktoron el specialaj fajrokamionoj. Ŝajne estis iom da efiko, ĉar oni povas vidi vaporon el la

centralo. Oni provis refunkciigi elektran sistemon damaĝitan per la cunamo, kiu ebligas malvarmigi la reaktorojn. Tamen en la tereno ekzistas forta radioaktiveco, do oni povas fari tion malrapide. La respondeculoj volas, ke la sistemo refunkciu ĝis morgaŭ. En televido anoncistoj simple raportas, ke oni klopodas fari iujn aŭ aliajn aferojn en la nuklea centralo de Fukuŝima, sed en kia kondiĉoj laboristoj tie laboras? La 15an, TV raportis, ke 750 simplaj laboristoj fuĝis ekster la centralon kaj restas 50. Hodiaŭ aperis artikolo pri tiuj laboristoj. Mi resume tradukas la vortojn de unu el tiuj fuĝintoj: “Kiam okazis la tertremo, mi estis en la centralo. Atakis min grandega tremo, kaj tuj poste atakis grandega cunamo, kiu forportis ĉiujn bluraĵojn kaj maŝinojn. Ni strebis refunkciigi la sistemon por malvarmigi la centralojn, kolektinte ĉiujn bateliojn, sed vane. Kelkcent laboristoj alterne laboris por la riparado, sed postaj tertremoj nuligis niajn ĉiujn strebojn. Ni ne povis bone dormi pro la sinsekvaj tertremoj, nek manĝi pro streso. Ekmankis akvo kaj ĉiuj plendis pro malbona sanstato. Ni demandis nin, kiom da radioaktiveco ni ricevis, ĉu la reaktoroj eksplodos kaj ĉu granda kvanto da radioaktiveco ŝprucos sur multajn homojn. Mi foje pensis, ke la kompanio forĵetos nin, tamen samtempe ni decidis, ke ni ne rajtas forlasi tiun ĉi lokon ĝis la popolanoj povu vivi trankvile”. Por bonteni nukleajn centralojn, elektraj kompanioj bezonas multajn laboristojn, ĉar laŭ la strikta leĝaro estas malpermesite al tiuj laboristoj ekspone sin al pli ol la difinita kvanto da radioaktiveco. Tial ili ofte laboras nur kelkajn minutojn tage por ke ili ne plu ricevu pli da radioaktiveco ol la limkvanto. Ordinaraĵoj ne volas fari tian vivriskan laboron, tial la kompanioj ofte varbas senlaborajn homojn en grandaj urboj, proponante altan salajron, pere de suspektindaj, nigraj organizoj, nome jakuza, japanaj mafioj. La kompanioj ĉiam fanfaronis pri tio, ke nukleaj centraloj estas sukuraĵoj kaj atom-energio estas pura, sed malantaŭ la luma scenejo estas tia malbelajaĵo.

Jen miaj tankaĵoj, tradiciaj japanaj poemoj kun 5-7-5-7-7 silaboj:

Homoj kutime
salute promenadis,
sed nun senvorte
interrenkontas ĉiuj
en printempa krepusko.

Malaperis lum’
malaperis pasantoj
en la urbcentro.
La katastrofo fora
ventas ankaŭ ĉi tien.

Ĝis hodiaŭ estas : Mortintoj: 6548 ; Malaperintoj: 10354

Rifuĝintoj: 280463 en 2304 rifuĝejoj.

Nombro de mortintoj superis tiun de Hanŝin-Awaĵi-tertremo okazinta en la urbo Koobe en 1995.

Sekvota (?)